

HEYDƏR ƏLİYEV VƏ AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASINDA DÖVLƏT QURUCULUĞU

Açar sözlər: Azərbaycan Respublikası, Heydər Əliyev, dövlət quruculuğu, siyasi lider, müstəqillik

Yaxın keçmişimizə, dövlətçilik ənənələrimizə nəzər saldıqda aydın olur ki, Azərbaycan xalqının XX əsr tarixinin ən parlaq səhifələri ümummilli lider Heydər Əliyev fenomeni ilə bağlıdır (1969-1982, 1992-2003).

Ümummilli lider Heydər Əliyev ölkənin milli maraqlarına və dövlət quruculuğu xəttinə əsaslanan milli dövlətçilik konsepsiyasını irəli sürərkən tarixi ənənələrlə müasir inkişaf meyllərinin optimal vəhdətinə nail olmuş, Azərbaycan Respublikasının dinamik inkişaf strategiyasının əsasını qoymuşdur. Ona görə də bu gün əminliklə deyə bilərik ki, müstəqil Azərbaycanda müasir, demokratik cəmiyyətin formalaşması onun ideyalarının bəhrəsidir.

1993-cü ildə ümummilli lider Heydər Əliyevin Azərbaycana ikinci dəfə hakimiyyətə qayıdışından sonra milli və bəşəri dəyərlərə əsaslanan hüquqi dövlət və vətəndaş cəmiyyəti quruculuğu istiqamətində real addımlar atıldı, ölkənin gələcək demokratik inkişafı müəyyən olundu, siyasi şərait yaradıldı.

Ulu öndərin formalaşdırdığı azərbaycançılıq milli dövlətçiliyimizin ideya əsasını təşkil etmiş, dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyinə əsasını qoymuşdur. Heydər Əliyevin gərgin və ardıcıl fəaliyyəti nəticəsində son yüz ildə çox ciddi məsələ kimi gündəmə gələn milli dövlətçilik problemi elmdən, nəzəriyyədən, fəlsəfədən praktiki siyasətə və praktik həyata keçir [1, s.128].

1995-ci il noyabrın 12-də müstəqil Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının ümumxalq səsverməsi yolu ilə qəbul edilməsinin ən mühüm cəhətlərindən biri də ölkəmizdə demokratik dövlət və vətəndaş cəmiyyəti quruculuğunun əsas istiqamətlərinin müəyyən edilməsi oldu [2, s.64].

Konstitusiyanın qəbulu və demokratik şəkildə formalaşmış Milli Məclisin mövcudluğu Azərbaycanda vətəndaşların siyasi azadlıqlarının təmin olunmasına imkan yaratdı. Bütün fəaliyyəti boyu humanizm prinsiplərini rəhbər tutan Heydər Əliyev demokratik və vətəndaş cəmiyyəti quruculuğunun fundamental əsaslarından biri olan qanunun aliliyinin təmin edilməsinə daim xüsusi diqqət yetirmişdir. Bu baxımdan o, islahatların həyata keçirilməsi istiqamətində konkret addımlar atmış, imzaladığı hüquqi sənədlərlə vətəndaş cəmiyyətinin formalaşmasında mühüm nailiyyətləri təmin etmişdir [3, s.44].

Siyasi lider Heydər Əliyevin qətiyyətli addımları sayəsində insan hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi istiqamətində həyata keçirilən ən mühüm islahat yaşamaq hüququnun təmin edilməsi olmuşdur. Belə ki, 1993-cü ildə ölüm hökmünün tətbiqi məhdudlaşdırılmış, 1996-cı ildə Hüquqi İslahat Komissiyası yaradılmış, 1998-ci ildə Şərqdə ilk dəfə olaraq ölkəmizdə ölüm hökmü ləğv edilmişdir. Azərbaycan Respublikası İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqların Müdafiəsi haqqında Avropa Konvensiyasına qoşulmuş, seçki sistemi təkmilləşdirilmiş, mətbuat və ifadə azadlığının daha etibarlı müdafiəsi təmin edilmişdir. 1998-ci ildə “İnsan hüquqlarının müdafiəsi üzrə Dövlət Proqramı”nın təsdiq edilmişdir [3, s.100].

Ümummilli lider Heydər Əliyevin siyasi irsində demokratik dövlət quruculuğu məsələlərindən danışarkən, əlbəttə ki, siyasi sistemin inkişafına mühüm töhfələr verən proseslərə xüsusi diqqət yetirmək lazımdır. Onun səmərəli daxili siyasətinin mühüm nəticələrindən biri də siyasi plüralizmin təmin edilməsidir. Azərbaycanda siyasi plüralizm ən yüksək səviyyədə təmin olunub. Ölkədə 55 siyasi partiya var və hazırda ölkə parlamentində 10 partiya təmsil olunur. Əsası 1992-ci il 21 noyabrda Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş Yeni Azərbaycan Partiyası demokratik dövlət quruculuğuna töhfə verən ən mühüm amillərdən biridir. 1980-ci illərin sonu, 1990-cı illərin

Heydər Əliyev və mədəniyyət siyasəti

əvvəllərində ölkəmizdə hökm sürən mürəkkəb siyasi vəziyyətin daxili məntiqinin, dövrün aktual tələbatının, eləcə də Azərbaycan xalqının arzularının ifadəsi kimi yaranan Yeni Azərbaycan Partiyası hər zaman öndə olub. İlk gündən YAP-ın əsas məqsədi Azərbaycanın dövlət müstəqilliyini qorumaq və möhkəmləndirmək, ərazi bütövlüyünü təmin etmək, demokratik, hüquqi, dünyəvi dövlət qurmaq, əmin-amanlıq, ictimai-siyasi sabitlik, milli həmrəylik, qüdrətli və güclü dövlət quruculuğu yaratmaqdan ibarət olmuşdur. 30 ildən artıqdır ki, öz proqram məqsədlərinə uyğun fəaliyyət göstərir. Bu gün Azərbaycan bu prinsiplər əsasında inkişaf edir. Qürurverici faktdır ki, Yeni Azərbaycan Partiyası ölkədə ictimai-siyasi mühitin yaxşılaşdırılması, əhəlinin sosial rifahının yüksəldilməsi üçün ideoloji bazaya çevrilib [4, s. 54].

Heydər Əliyev müasir Azərbaycan tarixində müstəsna rolu olan şəxsiyyətdir ki, Azərbaycanın tarixinin 40 ili onun adı ilə bağlıdır. Ulu öndər xalqımızın tarixinə Azərbaycanla bağlı gördüyü işlərlə böyük qurucu şəxsiyyət və xilaskar kimi yazılmışdır [5].

Böyük dövlət xadimi, görkəmli siyasətçi, müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı, zamanəmizin nadir şəxsiyyətlərindən olan Heydər Əliyev tarixə çox zəngin irs qoymuşdur. Xalqımızın mənəvi sərvəti olan bu irsi öyrəndikcə bir daha əmin olursan ki, ötən əsrin 70-ci illərindən başlayaraq Azərbaycan Respublikasının hərtərəfli inkişafı prosesinə güclü təkan vermiş bu böyük şəxsiyyətin müasir Azərbaycan dövlətinin quruculuğunda müstəsna rolu var. Ümummilli lider Heydər Əliyevin başladığı dövlət quruculuğu prosesi məhz demokratik, hüquqi dövlət və vətəndaş cəmiyyətinin formalaşmasına yönəlmiş, hazırda isə həmin proses Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən ardıcıl surətdə davam etdirilir.

Ədəbiyyat siyahısı:

1. Abdullayev V. Azerbaijan in the new diplomatic space. Baku: Azerneshr, 2000, 412 p.
2. Kazimli X. Continuation of the great policy. Baku: Nurlan, 2007, 768 p.
3. Mehdiyev R. National statehood in the XXI century. Baku: Azerneshr, 2003. -340 p.
4. Mehdiyev R. New policy: towards development. Volumes I-II. Baku: Oscar MTM, 2008, 581, 343 p
5. Talıblı S.Ə. "Heydər Əliyevin Azərbaycan hakimiyyətinə ikinci dəfə qayıdışının dövlətçilik tariximizdə yeri" / <https://azadmedia.az/gundem/57202-dr-subhan-talbl-heydr-liyevin-azrbaycan-hakimiyytin-ikinci-df-qaydnn-dovltcilik-tariximizd-yeri.html>